

інтернаціональність – можливість одержати освіту в навчальних закладах іноземних держав та надавати освітні послуги іноземним громадянам і співвітчизникам, що проживають за кордоном; нова роль викладача – викладач стає наставником-консультантом, який повинен координувати пізнавальний процес, постійно удосконалювати ті курси, які він викладає, підвищувати творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій; позитивний вплив на слухача; якість – для підготовки дидактичних засобів залучається найкращий професорсько-викладацький склад і використовуються найсучасніші навчально-методичні матеріали.

Список використаних джерел:

1. Трубачева С.Е., Лялькова Ю.М. Організаційно-педагогічні особливості сучасної дистанційної освіти // *Наукове забезпечення технологічного прогресу XXI сторіччя: матеріали міжнародної наукової конференції*. – Чернівці, Україна: МЦНД. – Т. 4. – С. 57-59. DOI: 10.36074/01.05.2020.v4. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/mcnd/issue/view/01.05.2020/289>

2. Черноус О. В. Сучасні технології е-навчання в освітньому середовищі гімназії // *Наукове забезпечення технологічного прогресу XXI сторіччя: матеріали міжнародної наукової конференції*. – Чернівці, Україна: МЦНД. – Т.4. – С. 81-82. DOI: 10.36074/01.05.2020.v4. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/mcnd/issue/view/01.05.2020/289>

Новосьолова А.К.

викладач,

Запорізький державний медичний університет

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ФОНЕТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку суспільства є необхідність розробляти, впроваджувати і розвивати ефективну систему полікультурної освіти, бо представники різних країн і народів проявляють інтерес до навчання в закладах вищої освіти України. Обов'язковою умовою одержання диплому про вищу освіту в Україні є вивчення державної мови.

Успішність навчання та складання практики залежить від рівня мовного розвитку студента-іноземця.

Фонетика сприяє формуванню в іноземних студентів навичок усного мовлення. Без фонетичних вмінь і навичок неможливі будь-які комунікативні акти, тобто неможливе спілкування. В процесі навчання мови як іноземної саме на фонетичному рівні, початковому етапі повинні бути сформовані в студентів-іноземних громадян артикуляційні, інтонаційні навички для усвідомлення звукового ладу мови, яка вивчається. Навички фонетичного оформлення мови вважаються сформованими, коли студент автоматично, швидко і стабільно сприймає й відтворює звук.

Навички говорити і читати передбачають відтворення звукової форми слова за його графічною (літерною) моделлю з дотриманням орфоепічних норм. Основою навчання читати, говорити і писати українською мовою є знання фонетики [2, с. 75-81].

Викладачі часом приділяють недостатню увагу фонетичному аспекту викладання української мови, зупиняючись на цьому розділі лише в процесі початкового етапу навчання, що виявляється недостатнім. Тому актуальність теми роботи зумовлюють такі фактори: недостатній рівень вивчення проблеми навчання фонетики та орфоєпії на вступному курсі мови як іноземної, потреба у систематизації знань з методики викладання фонетики та орфоєпії української мови в іноземній аудиторії непрофільних закладах вищої освіти.

Проблемі теорії та практики викладання іноземних мов, зокрема проблему викладання фонетики, розглядали у своїх працях А. Бердичівський, С. Бернштейн, В. Виноградов, Т. Донченко, П. Луньо та інші.

Фонетичний рівень є фундаментальним у курсі української мови як іноземної, тому що без засвоєння фонетичних особливостей неможливе оволодіння ні писемною, ні усною формами мови, а також неможливе засвоєння орфографічних, граматичних, пунктуаційних, стилістичних та інших норм. Без знання фонетики в студента не сформується навички слухання, говоріння, читання та письма. Завдання фонетичного рівня у курсі дисципліни «Українська мова як іноземна» – становлення слуховимовних і комунікативних навичок.

На фонетичному етапі вивчення мови іноземними студентами виникають труднощі, бо фонетична система української мови і рідних мов студентів дуже відрізняються одна від одної та для того аби відтворити певний звук потрібні особливі навички й уміння. Складність

формування фонетичних навичок обумовлюється інтерферентним впливом звукового ладу рідної мови студента.

У сучасному українському словнику О. Селіванової знаходимо таке визначення терміну: «Інтерференція – взаємне проникнення в мовлення білінгвів елементів різних рівнів двох мов, якими він володіє, що сприймається як іншомовний акцент. Інтерференція є відхиленням від стандартів рідної мови, мовленнєвою помилкою. Інтерференція може охоплювати всі рівні мови, однак особливо послідовно виявляється у фонетиці у вигляді ідеофонії. Інтерференція може виникати при засвоєнні нерідної мови індивідом або за умови існування тривалих мовних контактів [4, с. 712]. Проблема фонетичної інтерференції стосується того, як іншомовний студент відтворює звуки однієї мови порівнюючи їх зі звуковою системою рідної. Опис будь-якого звукового явища української мови з метою навчання іноземців має здійснюватися за аналогією та зіставленням, ураховуючи особливості звукової інтерференції і загальних труднощів засвоєння певного мовного явища.

Мета викладача – навчити студента правильно вимовляти всі звуки, інтонаційні структури й конструкції, а потім закріпити їх вживання під час читання буквосполук, слів, словосполучень, речень й текстів.

Для уникнення відхилень у мовленні студентів на початкову етапі навчання (фонетичному рівні) викладач може застосовувати два основні методи: імітативний та свідомий. Імітативний метод передбачає повторення почутого студентами за викладачем або відтворення аудіоматеріалів. Свідомий метод пов'язаний з психічними процесами оволодіння іноземною мовою. Для цього методу викладач використовує схеми мовного апарату, таблиці, а потім звукові зразки. Під час викладання української мови як іноземної повинні бути апробовані два методи для визначення більш актуального й ефективного.

Свідомий метод полягає у самостійному розумінні студентами роботи мовних органів, що спрямована на вимовляння того чи іншого звука, а також положення мовних органів при вимові. Тобто одним з завдань вивчення фонетики є оволодіння навичками коректної артикуляції. Якщо студент вміло артикулює, він значно полегшить і прискорить процес вивчення української мови і зробить його більш свідомим.

Артикуляція – комплекс рухів, які виконуються органами мови. Деякі з цих рухів студент може виконувати свідомо, тому що існують відчутні моменти артикуляції, які піддаються зоровому, м'язовому контролю.

Наприклад, можна контролювати, форму губ при вимові губних або губно-зубних звуків ([б], [п], [в], [ф]), положення кінчика язика при вимові твердих і м'яких звуків ([т], [т']), напруженість органів мовлення, роботу голосових зв'язок ([д], [т]), силу повітряного струменя ([ш], [з]), ступінь розкриття ротової порожнини ([а], [і]). Невідчутні моменти артикуляції можна відпрацювати за допомогою використання звуків-помічників або сприятливої фонетичної позиції.

Під час викладання фонетики української мови слід звертати увагу на те, що студент-іноземець має оволодіти певними українськими мовними нормами, щоб уникнути інтерференції. Наприклад, кожен інофон повинен: розрізнити фонемі за глухістю/дзвінкістю, твердістю/м'якістю ([т]-[д], [п]-[б], [з]-[с], [с]-[с'] [т]-[т']), чітко вимовляти наголошені голосні, оглушувати дзвінкий приголосний [г] в таких словах: нігті, кігті, легко; дзвінкі приголосні в прийменниках й префіксах перед глухими приголосними (з тобою – [с тобою], розказати – [росказати]), вимовляти африкати [дж], [дз] як один звук, усвідомлювати різницю між проривним г і г, тощо.

Обсяг фонетичного курсу – базова фонетика, орфоепія, їх освоєння обов'язково для студентів усіх національностей і спеціальностей. Основна методична вимога до обсягу фонетичного матеріалу – чітке відображення студентами-іноземцями фонетичної системи мови (знання звуків і вміння їх читати).

Найефективнішим шляхом створення позитивної й емоційної атмосфери навчання, сприятливих умов для колективної взаємодії у процесі навчання фонетики іноземної мови є використання фонетичних ігор. Важливою перевагою фонетичної гри, яка виконує тренувальну функцію, є те, що вона здатна розвивати «лінгвістичне чуття», пам'ять і логічне мислення.

Гра на занятті іноземної мови повинна бути формою навчання й забезпечувати емоційний вплив на учнів, активізувати резервні можливості особистості, полегшувати опанування знань, навичок та вмінь [1, с. 17-21].

Серед ігор, спрямованих на краще сприйняття саме фонетичних особливостей іноземної мови розрізняють:

- ігри на формування правильної артикуляції звуків;
- ігри на формування навичок фонематичного слуху;
- ігри, які сприяють кращому засвоєнню транскрипційних знаків;
- ігри на тренування сприймання звуків на слух;

- ігри на формування правильної артикуляції звуків;
- ігри на тренування учнів у сприйманні звуків на слух;
- ігри на встановлення відповідності між звуками;
- ігри на тренування селективного слухання.

Залежно від того, яка мета гри, який вид фонетичного навички формується в ході її проведення, фонетичні ігри поділяються на ігри, формують перцептивні фонетичні навички (ігри, спрямовані на формування навичок розпізнавання звуків іноземної мови) і гри, що формують продуктивні фонетичні навички (ігри, спрямовані на формування артикуляційних, інтонаційних навичок). За кількістю учасників ігри поділяються на індивідуальні, парні, міні-групові і фронтальні. За характером відносин між учасниками ігри бувають: змагальними, націленими на співпрацю, націленими на самостійну роботу. За способом виконання ігрового завдання – усні, письмові, моторні, комбіновані. Також в фонетичних іграх можуть застосовуватися допоміжні засоби: фізичні дії, техніка, предмети, мовний матеріал тощо.

При навчанні іноземній мові на початковому етапі приділяється дуже велика увага правильній вимові звуків. Навчальна мета фонетичної гри полягає в тому, щоб студенти вимовляли й упізнавали необхідні звуки, не задумуючись, а роблячи це автоматично [3, с. 237-243].

Ігрові технології в навчанні іноземної мови вимагають серйозного вивчення і активного застосування в навчальному процесі. Ігри на заняттях з іноземної мови сприяють засвоєнню знань і придбанню мовного досвіду за бажанням самих учнів. Гра урізноманітнює повсякденну навчальну діяльність, підвищуючи інтерес до самого навчального предмету. Оптимальне поєднання традиційних і ігрових технологій підтримує мотивацію учнів до оволодіння мовою, що вивчається, в результаті чого значно підвищується ефективність навчання в цілому.

Список використаних джерел:

1. Гордєєва А. Й. Мотивація англомовної комунікативної діяльності молодших школярів за допомогою граматичної гри / А. Й. Гордєєва, С. Й. Кулик // Іноземні мови. – 2012. – № 1. – С. 17-21.
2. Донченко Т. Вивчення фонетики української мови студентами-іноземцями. Теорія і практика викладання української мови як іноземної. К.: Національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова 2010. Випуск 5. С. 75-81.

3. Маркова В. В. Мотивація англомовної комунікативної діяльності молодших школярів за допомогою фонетичних та лексичних ігор. Херсон. – Таврійський вісник освіти. 2013. № 4(44). С. 237-243.

4. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник / О. Селіванова. – Полтава: Довкілля – К., 2008. – С. 712.

5. Holešinská, Andrea. Teaching English as a foreign language to students with learning difficulties. URL: http://is.muni.cz/th/21026/pdf_b/

Ранюк О.П.

викладач,

Хмельницький національний університет

РИТОРИЧНІ ВМІННЯ ЯК ОСНОВА РИТОРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ПОЛОНІСТА

Євроінтеграційні зміни у вітчизняній освітній парадигмі актуалізують риторичний компонент професійної підготовки майбутнього фахівця будь-якої сфери загалом, а для педагога-полоніста передусім, де мовно-мовленнева діяльність є предметом професійної діяльності. Основою, звісно, є риторичні вміння, які допомагають у подальшому формувати та розвивати риторичну компетентність як здатність до регламентування комунікативного простору, ефективної організації мисленнево-мовленневої діяльності, консолідування норм та правил спілкування й культури переконання в різних комунікативних ситуаціях тощо. Зважаючи на це, необхідно охарактеризувати поняття «риторичні вміння» та визначити важливі складники його поняття. Аналіз та опис цього поняття є, на нашу думку, досить актуальним.

На сучасному етапі розвитку риторики багато науковців зосереджують свої дослідження риториці (як понятті) в цілому, так і окремих її компонентах. Останніми роками з'явилася велика кількість праць, які різнобічно висвітлюють цю проблему. Так, розглядаються риторичні вміння у структурі професійної діяльності соціальних педагогів, перекладачів, правників, учителів початкової школи. Термін «риторичні вміння» часто зустрічається в науковій літературі, зокрема, в працях С. Абрамовича,